Floravaktarna i Skåne Rapporterar

Sommarklynne i Skåne – en uppdatering

Stefan Andersson

Sommarklynne *Valerianella dentata* är en spenslig, ettårig växt med gaffelgrenad stjälk, motsatta enkla blad och små, femtaliga blommor som sitter i kvastlika knippen i stjälkens topp. Arten liknar sin släkting vårklynne *V. locusta*, men har en senare blomning (juni–augusti), ett mer upprätt växtsätt, rosa och inte blåaktiga blommor, och ett foder där en av fodertänderna är större än de andra. Den kan vara svår att få grepp på när den växer i virrvarret av andra arter, och vill man ta ett foto kan det behövas en hand eller väska i bakgrunden för att få till hyfsad skärpa på den spretiga växten (bild 1–2).

Arten är kulturgynnad och har en lång historia som åkerogräs, företrädesvis på bas- och näringsrika jordar, men kan också växa på torra skärningar, eroderade branter och ruderatmarker (Tyler m.fl. 2007, SLU Artfakta). Arten har sin svenska tyngdpunkt på Öland och Gotland, och här som i andra landskap går den starkt tillbaka, känslig som den är för ogräsbesprutning och alltför hård konkurrens från grödan i moderna åkrar (SLU Artfakta).

Sommarklynne är nationellt rödlistad som sårbar (VU; SLU Artdatabanken 2025) och ingår i flera bevarandeprojekt (Kloth 2007, Rosquist m.fl. 2018), samtidigt som den floraväktas av skånska floraväktare (Nilsson 2015). Här sammanfattas det aktuella läget för sommarklynne i Skåne, med utgångspunkt från 2025 års floraväktarrapporter. Därtill presenteras några nyupptäckta förekomster av arten vid Borgeby i Lomma kommun.

Tidigare inventeringsresultat

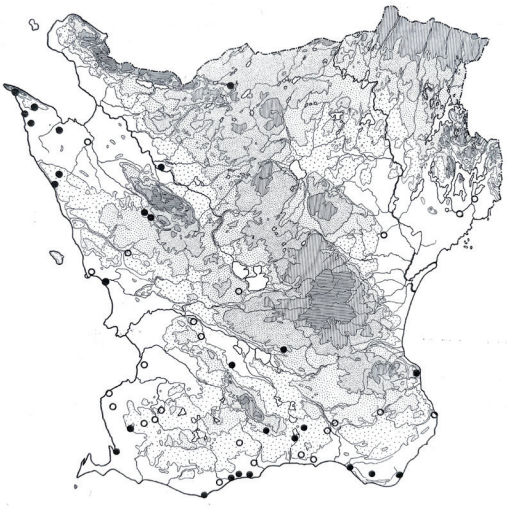
Från att ha varit känd på ett 50-tal lokaler till och med Skånes florainventering 1938–1972, de flesta i landskapets västra och södra delar (Karta 1, Weimarck & Weimarck 1985), hittades sommarklynne på endast sju lokaler när landskapet återinventerades 1989–2006 (Tyler m.fl. 2007). När dessa besöktes av floraväktare första gången (2014) återfanns arten endast på tre lokaler, samtliga belägna på eller i anslutning till åkermark (Nilsson 2015). På ytterligare två – branterna vid Kåseberga och motokrossbanan vid Tomelilla – hittades inga

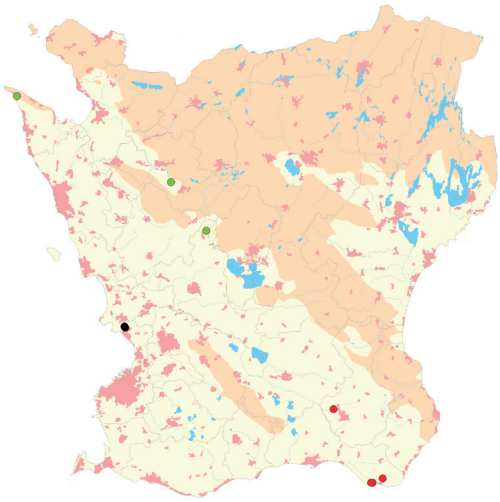
Bild 1. Sommarklynne. Foto: Stefan Andersson.

Bild 2. Sommarklynne, detaljbild. Foto: Stefan Andersson.

Karta 1. Den skånska utredningen av sommarklynne enligt Weimarck & Weimarck (1985).

Karta 2. Floraväktarlokaler för sommarklynne i Skåne.
● = återfunnen 2025 ● = ej återfunnen 2025
● = ny lokal

plantor men växtplatserna ansågs fortfarande vara så bra att arten borde kunna finnas kvar där. Övriga lokaler hade förändrats så mycket att arten bedömdes som utdöd på dessa platser.

Floraväktarinventeringen 2025

Skånska floraväktare utförde en återinventering av sommarklynne 2025 genom att besöka alla de lokaler där arten sågs 2014 eller där växtplatsen ansågs vara fortsatt lämplig trots att inga plantor kunde hittas det året. Dessutom återbesöktes två nyupptäckta växtplatser vid Borgeby (se nedan). Sommarklynne återfanns på de västligaste lokalerna (Mölle kapell, Borgeby, Norra Hultseröd och Rynke) men inte på de östligaste (Tomelilla, Kåseberga och Barkåkra, tabell 1, karta 2). Lokalen vid Norra Hultseröd i Eslövs kommun stod för merparten (83 %) av de drygt 840 exemplar som räknades in under inventeringen, och återigen var det endast på eller intill åkrar som arten kunde återfinnas (tabell 1). Vid *Ej återfunnen* angavs ofta besprutning eller någon form av igenväxning som trolig orsak till att det inte gick att hitta sommarklynne.

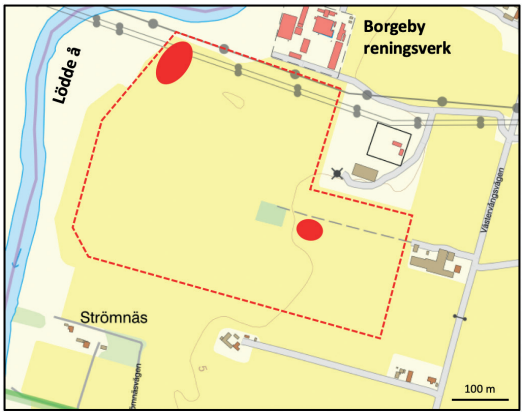
Tabell 1. Antalet påträffade plantor under 2025 års floraväktarbesök på skånska lokaler med sommarklynne.

Lokal	Kommun	Biotop	Antal plantor
Backåkra	Ystad	Dike/åkerkant	0
Borgeby reningsverk, VSV	Lomma	Träda/ruderatmark	25
Borgeby reningsverk, S	Lomma	Träda	7
Kåseberga hamn, 1,2 km ONO	Ystad	Slänt mot havet	0
Kåseberga hamn, 800 m ONO	Ystad	Slänt mot havet	0
Mölle kapell	Höganäs	Åker	16
Norra Hultseröd	Eslöv	Åker	700
Rynke	Klippan	Åker/vägkant	95
Svampabanan	Tomelilla	Uppkörd mark	0

De nya förekomsterna vid Borgeby

År 2019 påträffades enstaka individer av sommarklynne några hundra meter sydväst om Borgeby reningsverk, på trädesliknande mark som tidigare varit åker och som på vissa ställen använts som jordupplag. Växtplatsen återbesöktes 2023, efter att marken där och i omgivningarna planats ut och plöjts upp – i förhoppningen att dessa åtgärder aktiverat mer av den fröreserv som antogs kunna finnas på lokalen. Efter någon timmes letande hittades det första exemplaret och efter ytterligare några timmar hade fler än 350 individer räknats in, utspridda på en 100 × 50 m stor yta i uppslaget av ettåriga ogräs som kommit upp på den plöjda marken (bild 3, karta 3). Lokalen lades in i floraväkteriet samma år. Året därpå var hela området täckt av knylhavre, sandlosta och andra högvuxna arter, och ingen sommarklynne syntes till. Däremot hittades en ny förekomst med bortåt 200 exemplar på en åkerträda 350 m rakt söder om reningsverket (Karta 3). Även denna lades in i floraväkteriet. Under 2025 års floraväktarbesök kunde arten återfinnas på båda ställena, om än i mindre antal jämfört med upptäcktsåren (tabell 1).

De två lokalerna med sommarklynne ligger på en svagt sluttande slänt ner mot Lödde å (karta 3) och präglas av de isälvs- och svallsediment som följer ån innan den mynnar ut i Öresund norr om Bjärred. Marken är sandig och utnyttjas främst till extensiv rågodling, vilket ger en betydligt artrikare ogräsflora än den man normalt ser i skånska åkrar. Förutom sommarklynne har ett 80-tal ogräsarter note-

Karta 3. Området med nyupptäckta förekomster av sommarklynne vid Borgeby. Rödstreckade gränser markerar området med artrik ogräsflora på åker/trädesmark, röda ellipser avser ytor där sommarklynne påträffats.

Bild 3. Den trädesliknande marken vid Borgeby reningsverk med det stora uppslaget av sommarklynne 2023. Foto: Stefan Andersson

rats i området, däribland ovanliga arter som klibbveronika *Veronica triphyllos*, paddfot *Asperugo procumbens*, riddarsporre *Consolida regalis*, råglosta *Bromus secalinus*, sminkrot *Buglossoides arvensis*, taggkörvel *Anthriscus caucalis* och åkerkulla *Anthemis arvensis* (Artportalen, data hämtade 2026-04-15). För flertalet arter finns närbelägna fynd som gjordes under Skånes Flora-inenteringarna (Weimarck & Weimarck 1985, Tyler m.fl. 2007) men sommarklynne verkar inte vara känd från Borgeby tidigare; det närmaste kända fyndet kommer från en åker norr om Fjelie kyrka drygt 6 km österut (enlig belägg insamlat 1960 av Arne H. Holmqvist). Mycket av floran torde vara av gammalt ursprung men det kan inte uteslutas att enstaka arter kommit hit i sen tid, t.ex. med det utsäde som traktens jordbrukare använder eller de jordmassor som lades upp vid reningsverket innan marken där planades ut. Oavsett vilket kommer ogräsflorans framtid att bero på hur markerna brukas. En fortsatt extensiv rågodling med trädesperioder torde vara gynnsamt för flertalet arter.

Framtiden

De senaste floraväktarrapporterna bekräftar bilden av en art som går starkt tillbaka i det skånska landskapet. Läget behöver dock inte vara så illa som siffrorna antyder. Frön av sommarklynne kan behålla sin grobarhet under lång tid (SLU Artfakta), varför det kan finnas vilande fröbanker på fler ställen. I flera fall följs noteringen *Ej återfunnen* av år då arten återigen visat sig, bl.a. från lokalen vid Mölle kapell, som besökts m.el.m. regelbundet sedan 1990-talet. Enligt de senaste rapporterna förefaller lokalerna vid Tomelilla och Kåseberga fortsatt lämpliga för arten, även om inga återfynd gjordes 2025 (året innan floraväktarinventeringen hade dock 25 plantor observerats på lokalen närmast Kåseberga hamn).

Sedan ett antal år har frön av sommarklynne med ursprung Mölle kapell såtts ut på trädor i naturreservaten Lyngsjön och Maglehem, som en del av Projekt ex situ-bevarande (Rosquist m.fl. 2018). Det är för tidigt att utvärdera utfallet av dessa utsåningar, men rimligen borde arten ha goda förutsättningar att etableras på växtplatser där naturvårdande myndigheter kan få till en kontinuitet i såväl skötsel som användning.

Det är viktigt att registrera arten och uppskatta antalet individer närhelst man träffar på den, så att förluster av lokaler kan vägas mot eventuella nyetableringar. Lägg in fynden i Artportalen (helst med foton) och se till att de hamnar i floraväkteriet via landskapets floraväktarsamordnare (Charlotte Wigermo och Helen Schellenberg).

Tack till Inger Arvidsson som hjälpte till att återfinna sommarklynne vid Borgeby och till alla andra som floraväktat arten de senaste åren.

Referenser

Kloth, J.-E. 2007. *Åtgärdsprogram för bevarande av hotade åkerogräs.* Naturvårdsverket.

Nilsson, G. 2015. Sommarklynne i Skåne. *Bot. Notiser 148*: 25–28.

Rosquist, G. m.fl. 2018. Bevarande av akut hotade kärlväxter. *Svensk Bot. Tidskr. 112*: 316–325.

SLU Artdatabanken 2025. *Rödlistade arter i Sverige 2025*. SLU, Uppsala.

SLU Artfakta. > https://artfakta.se/taxa/1644/information <

Tyler, T. m.fl. (red.) 2007. *Skånes Flora. Arterna och deras utbredning*. Lund.

Weimarck, H. & Weimarck, G. 1985. *Atlas över Skånes flora*. Stockholm.